

Voorwoord

My departement het die verantwoordelikheid aanvaar om die leiding te neem in die eerste van die strategieë wat gelei word deur *iKapa eliHlumayo* (wat beteken om die Kaap te laat groei en ontwikkel): Menslike Hulpbronontwikkeling met die klem op die jeug.

Ons fundamentele prioriteit in hierdie verband sal wees om te verseker dat beide die kurrikulums vir Algemene Onderwys en Opleiding (AOO) en Verdere Onderwys en Opleiding (VOO) in ons skole op 'n doeltreffende en volhoubare wyse gelever word, en om te sorg dat elke instansie doeltreffend bestuur word deur middel van deurlopende ondersteuning vanaf die departement. Ons prioriteit is om die vaardighede, kennis en waardes te voorsien wat nodig is om die provinsiale visie van die Wes-Kaap as 'n Tuiste vir Almal te verwesenlik, en om ons ekonomiese ontwikkelingstrategie *iKapa eliHlumayo* te implementeer. Van kritieke belang vir hierdie proses is om ons VOO-kollegas te herkapitaliseer en opnuut te rig sodat die vaardighede wat deur die provinsiale ekonomie benodig word, op meer doeltreffende wyse gelever kan word. Terwyl die sleutelprioriteit die lewering van die AOO- en VOO-kurrikulums is, is Vroeëkindontwikkeling (VKO) en Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes (BOOV) essensieel vir 'n soliede grondslag vir die Menslike Hulpbronontwikkelingstrategie (MHOS). Ons moet nie slegs verseker dat alle Graad R-leerders teen 2010 ingeskryf is nie, maar ons moet ook verseker dat ons vennootskap met die Departemente van Gesondheid, Maatskaplike Dienste, en Plaaslike Regering, asook met ons maatskaplike vennote, tot 'n gekoördineerde strategie sal lei vir die lewering van VKO aan ons 0- tot 4-jariges. Die opleiding van hierdie versorgers/VKO-opvoeders, sowel as kurrikulumondersteuning en -ontwikkeling vir hierdie sektor is derhalwe nuwe prioriteite wat vir befondsing oorweeg sal moet word.

'n Sleutelprioriteit is om syfergeletterdheids- en geletterdheidsvaardighede in die grondslag- en intermediêre fases van die AOO-band te verstewig, terwyl toegesien moet word dat ons die ontstellende uitsakkoers terugdraai: byna 50% van ons leerders wat met Graad 1 begin, sak voor Graad 12 uit die onderwysstelsel uit. Dit is hoofsaaklik die jeugdige van Graad 9 en verder wat die stelsel verlaat. Dit is dus nodig dat ons ons inisiatiewe m.b.t. beroepsvoorligting sal versnel en uitbrei, en ook dat ons sal verseker dat meer van hierdie leerders na ons VOO-kolleges deurgestuurd word. Daar word meer hulpbronne benodig om VOO onder die jeug te bemark en te bevorder, en ook om die aantal lenings wat beskikbaar is, te vermeerder.

'n Sleutelprioriteit is om te sorg vir 'n dramatiese toename in die aantal swart en Kleurlingleerders van benadeelde skole wat Wiskunde en Wetenskap op die hoër graad neem en daarin slaag. Verwant hieraan is die noodsaak om nie slegs die vaardighede van ons Wiskunde- en Wetenskaponderwysers te ontwikkel nie, maar ook om te sorg dat baie meer nuwe onderwysers vir hierdie leerareas gewerf word. Ons e-Onderwys bly steeds 'n prioriteit. Dit moet die lewering van infrastruktuur vir Inligtings- en Kommunikasietegnologie (IKT) insluit, en deurlopend in lyn met die lewering van die kurrikulum gebring word.

Daar bestaan kolossale ongelykhede met betrekking tot fisiese infrastruktuur by ons bestaande skole, terwyl daar ook 'n reusetekort aan klaskamers in sleutelgroeieareas in die provinsie is. Die huidige toewysing vir hierdie doel is onvoldoende. Ten einde die verlangde doel te bereik, moet ons departement se program om onbenutte en onderbenutte skoolgrond vir moontlike onteiening te identifiseer, in werking gestel word.

Om ons strategie gestand te doen, sal ons binne die onderwyssektor ook in die bou van maatskaplike kapitaal moet belê. Programme om die kapasiteit van plaaslike Verteenwoordigende Rade van Leerders (VRL'e) en Skoolbeheerliggame (SBL'e) te ontwikkel, moet uitgevoer word om tot kragtige strukture op die plaaslike sowel as provinsiale vlakke te lei.

CAMERON DUGMORE
PROVINSIALE MINISTER VAN ONDERWYS
31 Maart 2005

Inhoud

Deel A: Strategiese oorsig	3
1. Oorsig van Strategiese Plan	3
2. Visie	4
3. Missie.....	4
4. Waardes.....	4
5. Sektorale standontleding.....	4
5.1 Diensleweringomgewing en -uitdagings	4
5.2 Opsomming van organisatoriese omgewing en uitdagings	6
• WKOD aktiwiteite – bestek en skaal (gebaseer op Jaaroorisig: 2004).....	7
5.2.1 Interne omgewing.....	7
5.2.2 Organisasoriese doeltreffendheid	8
6. Wetgewende en ander mandate	8
7. Breë beleidsrigtings, prioriteite, en strategiese doelwitte	10
8. Inligtingstelsels om vordering te moniteer	12
9. Beskrywing van strategiese beplanningsproses.....	13
Part B: Program- en subprogramplanne	14
10. Program 1: Administrasie	14
11. Program 2: Openbare gewone skoolonderwys	18
12. Program 3: Subsidies vir onafhanklike skole.....	24
13. Program 4: Openbare spesiale skoolonderwys.....	25
14. Program 5: Verdere Onderwys en Opleiding.....	26
15. Program 6: Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes.....	31
16. Program 7: Vroeëkindontwikkeling.....	34
17. Program 8: Hulp- en verwante dienste.....	37
18. Kapitaalbelegging, batebestuur en instandhouding.....	41
19. Koördinerings-, samewerkings-, en uitbestedingsplanne	44
19.1 Interdepartementele skakels	44
19.2 Skakels met plaaslike owerhede	44
19.3 Openbare entiteite.....	44
19.4 Openbare-private vennootskappe	45
Lys van afkortings	46
Skedule 1 - Organogram van die Wes-Kaap Onderwysdepartement	
Skedule 2 - Onderwysbestuurs-en-ontwikkelingsentrums (OBOS'e)	

Deel A: Strategiese Oorsig

1. Oorsig van Strategiese Plan

Die doel van 'n strategiese plan is om 'n kaart te voorsien van hoedat ons beplan om ons doelstellings te verwesenlik. Terwyl ons visie- en missiestellings ons uiteindelijke bestemming beskrywe, moet ons ons koers van tyd tot tyd aanpas soos ons nuwe uitdagings teëkom en meer doeltreffende maniere vind om ons reis te voltooi.

Terwyl die eerste dekade van demokrasie daarom gegaan het om fundamente te bou, sal die tweede aan die fyner besonderhede werk om 'n leertuiste vir almal te bou. Verandering is nooit maklik nie, maar dit sal voortgaan om 'n kenmerk van ons lewens te wees totdat hierdie edele projek voltooi is.

Terwyl ons nommer een-doelstelling is om basiese onderwys van gehalte aan alle leerders in die provinsie te voorsien, wil ons ook die noodsaaklikheid beklemtoon om ekonomiese groei in ons Strategiese en Prestasieplan vir 2005/06 tot 2009/10 te ondersteun.

Hierdie plan maak dit heel duidelik dat ons ons strategiese doelwitte in lyn bring met die provinsiese doelwitte van *iKapa eliHlumayo*. Terwyl ons vertrekpunt die leerder is, is ons ook daartoe verbind om volhoubare ontwikkeling en ekonomiese groei deur goed beplande menslike hulpbronontwikkeling te verseker.

Armoede bly een van ons dwingendste uitdagings, en onderwys bied ons die enkele mees doeltreffende manier om hierdie kwessie die hoof te bied. Ons moet met vennote in alle sferes saamwerk om holistiese oplossings vir maatskaplike en ekonomiese ontwikkeling te vind.

Uiteindelik sal ons leerders slegs floreer indien die sosiale, ekonomiese en kulturele kontekste waarin hulle leef, hulle in staat stel om dit te doen. Ons het almal 'n verantwoordelikheid teenoor ons leerders om dit moontlik te maak.

Ron B Swartz
Hoof: Onderwys
31 Maart 2005

2. **Visie**

'n Leertuiste vir almal

3. **Missie**

Ons missie is om te verseker dat alle leerders die kennis, vaardighede en waardes verwerf wat hulle nodig het –

- Om hul potensiaal te verwesenlik
- Om tot maatskaplike en ekonomiese ontwikkeling by te dra
- Om ten volle aan die lewe van die land deel te neem
- Om internasionaal mee te ding, en
- Om gemeenskappe te bou wat in staat is om hul lewens met welslae en waardigheid te behartig.

4. **Waardes**

- Die waardes van die Suid-Afrikaanse Grondwet
- Die *Batho Pele*-beginsels
- Kritiese uitkomst van die Nasionale Kurrikulum
- Versekering van transformasie d.m.v. toegang, gelykheid en regstelling
- Die grondbelangrikheid van die leerder
- 'n Pro-arm benadering tot hulpbrontoewysing
- Toerekenbaarheid en deursigtigheid
- Uitnemendheid in alles wat ons doen
- Verantwoordelikheid teenoor die samelewing oor die algemeen ten einde pogings te steun om sosiale, kulturele en ekonomiese ontwikkeling te ondersteun.

In die Manifest oor Waardes, Onderwys en Demokrasie (Departement van Onderwys, 2001) word tien waardes gelys wat op die waardes van die Grondwet gebaseer is, naamlik demokrasie, sosiale geregtigheid, gelykheid, nie-rassisme en nie-seksisme, *Ubuntu* (menswaardigheid), 'n oop samelewing, toerekenbaarheid, die oppergesag van die reg, respek, en versoening.

Batho Pele beteken "mense eerste". Die agt *Batho Pele*-beginsels beklemtoon die belangrikheid van oorlegpleging, goeie diensstandaarde, hoflikheid, toegang, inligting, oopheid en deursigtigheid, die hanteer van klagtes, en die gee van die beste waarde.

5. **Sektorale Standontleding**

5.1 **Diensleweringomgewing en -uitdagings**

Die bevolking van die Wes-Kaap het oor die afgelope vyf jaar vinnig gegroei, en dit groei steeds. In 1996 was daar 3 956 000 mense in die Wes-Kaap, en teen 2001 het hierdie syfer met meer as 'n halfmiljoen mense tot 4 524 000 gegroei. Die meeste van diegene wat na die Wes-Kaap kom, is swartmense wat werk soek. Hierdie verskynsel het die ouderdoms-, rasse- en armoedeprofiel van die Wes-Kaap verander.

Een gevolg van hierdie bevolkingstoename is dat daar in elke vorm van onderwys en opleiding in die provinsie gedurende die afgelope vyf jaar 'n toename in getalle was: VKO-standplase, skole, VOO-kolleges, sentrums vir volwassenes, en leerderskappe. Die data vir die skolestelsel vanaf 1995 tot 2004 verskyn in Tabel 1 hieronder. Dit illustreer die groei in leerdergetalle in die Wes-Kaap, en illustreer ook die eerste van die diensleweringssuitdagings waarmee die Wes-Kaap Onderwysdepartement (WKOD) te kampe het. Terwyl party provinsies 'n afname in inskrywings sien, ervaar die WKOD steeds groei. Hierdie groei is ook onvoorspelbaar, aangesien daar aansienlike in-migrasie sowel as inter-migrasie in die provinsie plaasvind. Dit maak die beplanning van dienslewering, veral m.b.t. klaskamers en onderwysers, uiters kompleks.

Tabel 1 : Inskrywing in openbare gewone skole 1995 - 2004

Jaar	Gr 1	Gr 2	Gr 3	Gr 4	Gr 5	Gr 6	Gr 7	Gr 8	Gr 9	Gr 10	Gr 11	Gr 12	Totaal
1995	99158	84963	80921	79199	76789	72293	68795	67473	61079	50698	41124	34659	817151
1996	99998	84845	81137	79996	77673	74142	69474	72116	62696	54440	43574	36764	836855
1997	97854	84892	80608	81191	76894	74368	70967	73261	64892	57070	44586	38940	845523
1998	99380	90168	85625	85188	80881	76716	73928	76949	67644	61926	46115	40980	885500
1999	87436	92925	88613	88014	83074	78495	74661	79043	69674	63479	49247	40206	894867
2000	64844	81865	92343	91949	85766	80658	75813	80026	70634	63840	48934	40996	877668
2001	81790	62960	81832	94302	89254	83305	77778	82190	71966	67034	50206	39910	882527
2002	86969	77026	64134	83022	93188	86786	80865	75601	80450	69752	51618	40468	889879
2003	86916	82454	75931	66033	82383	92341	84514	81154	73200	81739	51746	39644	898055
2004	104105	82130	81489	76781	66060	82574	89614	85053	78964	80756	54199	39451	921176

Bron van Data: Jaarlikse oorsig vir skole (Openbare gewone skole, pre-primêr ingesluit)

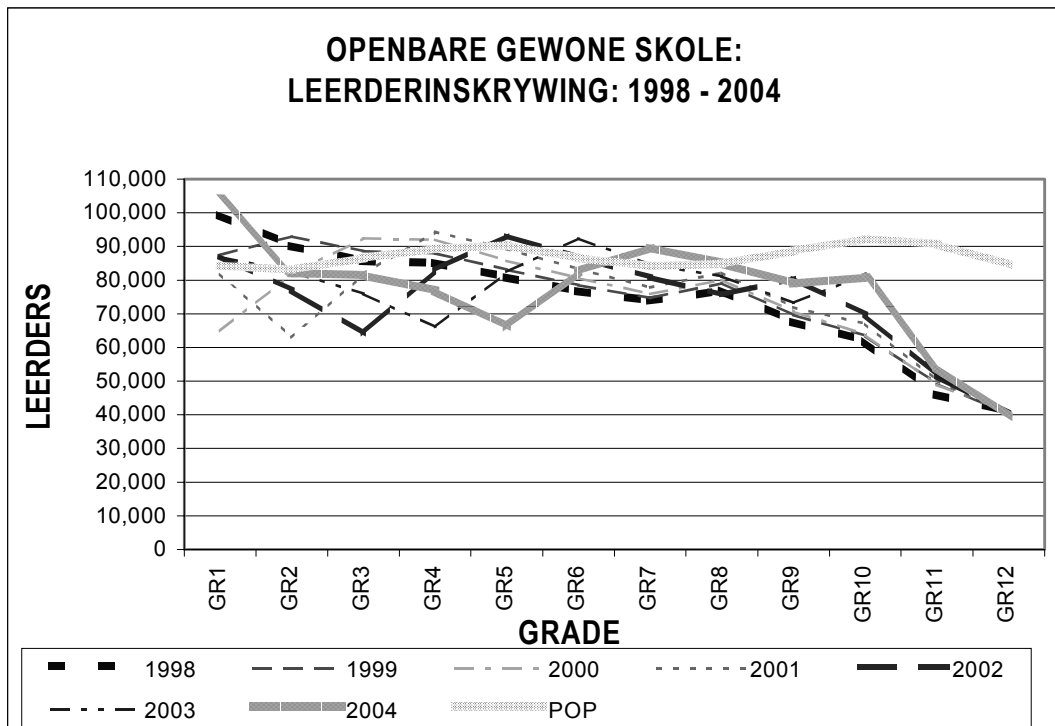
Die tweede uitdaging waarmee die WKOD te kampe het, is om die opvoedingsvlakke van die burgers van die Wes-Kaap te verhoog. Alhoewel daar 'n sekere verbetering in die vyfjaarperiode vanaf 1996 tot 2001 was, is daar groot getalle mense wat nie toegang gehad het tot onderwys op die vlak wat nodig is om op waardige wyse aan die burgerlike, politieke en ekonomiese lewe van die provinsie deel te neem nie. So byvoorbeeld toon Tabel 2 hieronder dat minder as 'n kwart van die Wes-Kaap se bevolking 'n Senior Sertifikaat het. 'n Gedetailleerde ontleding van die syfers wat in Tabel 2 verskyn, toon dat die geleentheid om te leer swaar ten gunste van witmense gelaai was, en in 'n geringer mate ten gunste van die Kleurlingbevolking. Wat dit betref, was die Wes-Kaap nie 'n Tuiste vir Almal nie.

Tabel 2: Persentasie van bevolking op verskillende skoolvlakke in 1996 en 2001

Skoolvlakke	1996	2001
Geen skoolonderrig	6,3%	5,7%
Enige primêre	15,0%	15,2%
Primêre voltooi	8,4%	7,9%
Enige sekondêre	37,2%	36,5%
Graad 12	18,0%	23,4%
Hoër	10,1%	11,2%

Bron: Statistiek Suid-Afrika Sensus 1996 en 2001

Huidige inskrywingsyfers vir openbare gewone skole skep die indruk dat die kommerwekkende situasie wat hierbo beskrywe is, nie in die afsienbare toekoms beduidend gaan verander nie. Die inskrywingsyfers vir die tydperk 1999 tot 2004 toon dat slegs 50% van leerders wat vir Graad 1 ingeskryf het, tot by Graad 12 gevorder het (sien Figuur 1 hieronder). Die deursoerhouding in skole korreleer ook sterk met ras. Terwyl die skoolinskrywings tot by die leeftyd van 17 bykans vir 100% uit wit leerders bestaan, is inskrywings veel laer onder swart leerders, en onder Kleurling-adolescente is dit selfs laer (Seekings, 2003 en WKOD-OBIS).

Figuur 1
Bron: OBIS

Onlangse studies wat in die Wes-Kaap uitgevoer is, dui daarop dat rasgebaseerde deurvoer- en uitsetsyfers in die skolestelsel na die vroeë jare van hierdie stelsel teruggevoer kan word. Die uitslae van lees- en wiskundetoetse wat op die graad 3- en graad 6-vlakke toegepas is, dui daarop dat die oorgrote meerderheid van leerders uit tuistes met 'n lae inkomste twee tot drie jaar benede die verwagting op die nasionale kurrikulum gepresteer het.

Hierdie situasie kan nie toegelaat word om voort te duur nie. Die regering moet vasbeslote en strategies in die ontwikkeling van sy menslike hulpbronne ingryp. Die Menslike Hulpbronontwikkelingstrategie (MHOS) van die Wes-Kaap beskrywe die manier waarop die Wes-Kaap Provinsiale Regering van plan is om in te gryp. Met ander woorde: Die MHOS stel duidelik wat die regering se visie en prioriteite is, dit bepaal teikens en tydlyne om hierdie prioriteite te verwesenlik, en verklaar hoedat daar met hierdie doel voor oë ingegryp sal word. Die WKOD sal die volgende beleidsprioriteite, wat in Paragraaf 7 beskrywe word, opneem: Beleidsbepalings, Prioriteite, en Strategiese Doelwitte.

5.2 Opsomming van organisatoriese omgewing en uitdagings

Die WKOD bestaan uit 'n provinsiale hoofkantoor, sewe Onderwysbestuurs-en-ontwikkelingsentrums (OBOS'e), ses VOO-Kolleges, 1 459 skole, 112 Gemeenskaps-leersentrums, en verskeie ander onderwysinstitusies. Vier van die OBOS'e is in die metropolitaanse gebied van Kaapstad geleë, en drie is in landelike gebiede. Die organogram van die Departement verskyn in Skedule 1, en die kaart van die onderwysbestuurs-en-ontwikkelingsdistrikte in Skedule 2.

WKOD-aktiwiteite – omvang en skaal

Leerders *	955 225
Openbare gewone skole *	1 459
Distrikte	7
Skole vir leerders met spesiale behoeftes #	70
Inrigtings vir Verdere Onderwys en Opleiding (tegniese kolleges)	6 (39 standplase)
Gemeenskapsleersentrums vir volwassenes	112 (301 standplase)
Gesubsidieerde pre-primêre skole	446
Opvoeders * Poste voorsieningsmodel	30 080
Staatsdienspersoneel (goedgekeurde diensstaat)	8 885

* Bron - 2004 Jaaroorisig (Alle openbare gewone skole, Grade Pre-Gr R tot Na Matriek)

Bron – 2004 Kitspeiling

5.2.1 Interne omgewing

Die provinsiale hoofkantoor is vir beleidskoördinerings en -bemiddeling en vir strategiese bestuur verantwoordelik, terwyl die OBOS'e hoofsaaklik vir beleidsimplementering verantwoordelik is. Hierdie is nie 'n rigiede skeidslyn nie, aangesien OBOS'e by die ontwerp en ontwikkeling van beleid op verskeie vlakke betrokke is, met inbegrip van die nasionale vlak vir sover dit kurrikulumbeleid aangaan. Dit is dus essensieel dat OBOS'e ook die nodige kapasiteit moet hê om beleid te ontleed, te bemiddel, en te fasiliteer.

Die OBOS'e bied 'n reeks dienste aan, voorsien deur spanne spesialiste, bygestaan deur die WKOD se Hoofkantoor in Kaapstad. Hierdie dienste sluit die volgende in:

- Kurrikulumontwikkeling en -ondersteuning
- Gespesialiseerde leerder- en opvoederondersteuning
- Institusionele bestuur- en beheerondersteuning
- Administratiewe dienste, met inbegrip van institusionele ontwikkeling en ondersteuning vir Artikel 21-skole en nie-Artikel 21-skole, hulp met arbeidsverhoudinge, en interne administrasiedienste.

Die OBOS'e bevorder ook ouerbetrokkenheid by die skole deur skoolbestuur, plaaslike deelname aan die WKOD se Veiligeskoleprojek, en 'n kultuur van onderrig en leer in skole en plaaslike gemeenskappe.

Die ontsaglike omvang van die WKOD behels ook 'n reuseverantwoordelikheid om te verseker dat daar aan werknemers deurlopende en lewenslange ontwikkelings-programme gebied word. Dit geld ook vir die staatsdienssektor, waar die eise vir toereikende en doeltreffende dienslewering toeneem met elke jaar wat verbygaan, en vir die onderwyssektor waar die snelle ontwikkeling in die onderwys, kennisbestuur, en opvoedkundige tegnologie vereis dat opvoeders op die hoogte bly van nuwe vorms van kennis en metodologie. In hierdie verband sal die WKOD se program vir die ontwikkeling van werkplekvaardighede, en sy program vir die indiensontwikkeling van opvoeders sleutelrolle speel. Soos die departement se aandrag op ontwikkeling en opleiding oor die volgende tien jaar toeneem, sal sy ontwikkelingsbegroting ook afneem. Dit is dus essensieel dat nuwe finansiële en ander hulpbronne soos die Onderwys en Opleiding-ontwikkelingsplan (OOOP), Sektorale Onderwys-en-opleidingsowerheid (SOOO) en die private sektor genader word om die WKOD se langtermyn-ontwikkelingsstrategie te ondersteun.

5.2.2 Organisasoriese doeltreffendheid

Administratiewe ondersteuningsdienste aan skole is vir die WKOD van die allergrootste belang. Aangesien van skole verwag word dat die meeste van hul energie aan die lewering van die kurrikulum in die klaskamer bestee sal word, sal die WKOD verseker dat die administratiewe ondersteuning wat aan skole gebied word, vinnig, doeltreffend en akkuraat is. Hoe minder tyd skoolbestuurders hoef te bestee aan administratiewe probleme soos die aanstelling van onderwysers, salariskwessies, en ander sake wat met diensvoorwaardes verband hou, hoe meer tyd sal hulle hê om aan die organiseer van hul professionele en leerprogramme te wy. Die implikasie is dat die WKOD se administratiewe ondersteuningstelsels 'n hoë vlak van diens aan skole moet lewer.

Daar is verskeie dinge wat gedoen moet word, en wat wel gedoen word, om uitvoering aan hierdie doelstelling te gee. Dit sluit die volgende in:

- Die tempo waarteen skole Artikel 21-inrigtings word, sal versnel word. Dit beteken dat 'n reeks ontwikkelingsprogramme vir skoolbeheerliggame (SBL'e) en skoolbestuurders van stapel gestuur sal word om te verseker dat daar die nodige bestuurskapasiteit is vir skole om beheer van sekere sleutelfunksies oor te neem.
- Deur belangrike bestuursfunksies na skole af te wentel, word baie van die verantwoordelikheid vir voorsienings- en logistiese dienste na skole verskuif, en dit stel Hoofkantoor en OBOS'e in staat om op die bemiddeling, ondersteuning en monitering van beleid te fokus.
- Hoofkantoor sal die kliëntedienskantoor verbeter ten einde te verseker dat prinsipale en opvoeders diens van hoë gehalte sal ontvang, en dat vir sover as moontlik navrae onmiddellik aandag sal kry.
- Die WKOD se Oproepsentrum het in 2004 operasioneel geword. Hierdie Oproepsentrum voorsien die onderwysgemeenskap, en die publiek in die algemeen met 'n wye reeks dienste en inligting wat met die bestuur van onderwys in die provinsie verband hou. Hierdie vorm van toegang tot die departement word verder deur die WKOD se webwerf (WKOD Aanlyn) uitgebou, waar die publiek inligting kan bekom wat wissel van onlangse nuus tot eksamens, verwikkelings, en kurrikulumkwessies.

6. Wetgewende en ander mandate

6.1 Grondwetlike en ander wetgewende mandate

Die strategiese doelstellings berus op die volgende grondwetlike en ander wetgewende mandate:

Mandate	Bondige beskrywing
Die Grondwet van Suid-Afrika, 1996 (Wet nr. 108 van 1996)	Vereis dat onderwys getransformeer en gedemokratiseer sal word in terme van die waardes van menswaardigheid, gelykheid, menseregte en vryheid, nie-rassisme, en nie-seksisme. Dit waarborg toegang tot basiese onderwys met die voorskrif dat almal die reg het op basiese onderwys, met inbegrip van basiese onderwys vir volwassenes. Die fundamentele beleidsraamwerk van die Ministerie van Onderwys word gestel in die Ministerie se eerste Witskrif: <i>Onderwys en Opleiding in 'n Demokratiese Suid-Afrika: Eerste Stappe om 'n Nuwe Stelsel te Ontwikkel</i> (Februarie 1995). Na wye beraadslaging, onderhandeling en hersiening, is dit deur die Kabinet goedgekeur, en dit het gedien as 'n fundamentele verwysingspunt vir daaropvolgende beleid- en wetgewende ontwikkeling.

Mandate	Bondige beskrywing
Die Grondwet van die Wes-Kaap Provinsie, 1998 (Wet nr. 1 van 1998)	Onderworpe aan die nasionale Grondwet, is dit die hoogste wet in die Wes-Kaap.
Die Suid-Afrikaanse Skolewet, (SASW), 1996 (Wet nr. 84 van 1996) soos gewysig	Om voorsiening te maak vir 'n uniforme stelsel vir die organisasie, beheer, en befondsing van skole. Dit bevorder toegang, gehalte, en demokratiese bestuur in die skolestelsel. Dit verseker dat alle leerders die reg van toegang het tot onderwys van gehalte sonder diskriminasie, en maak skoolopleiding verpligtend vir kinders vanaf 7 tot 14 jaar. Dit maak voorsiening vir twee soorte skole – onafhanklike skole en openbare skole. Die voorsiening wat in die Wet gemaak word vir demokratiese skolebeheer deur skoolbeheerliggame word nou landwyd in openbare skole toegepas. Die befondsingsnorme, wat in die SASW uitgestippel word, prioritiseer regstelling en teikenarmoede by die toesegging van fondse aan die openbare skolestelsel.
Die Wet op die Nasionale Onderwysbeleid, 1996 (Wet nr. 27 van 1996)	Om voorsiening te maak vir die bepaling van 'n nasionale onderwysbeleid, met inbegrip van die bepaling van beleidsrigtings oor die salarisse en diensvoorwaardes van opvoeders. Dit is ontwerp om in die wet die beleidsbepalings sowel as die wetgewende en moniteringsverantwoordelikhede van die Minister van Onderwys vas te lê, en om die verhoudings tussen die nasionale en provinsiale owerhede te formaliseer. Dit het die fondament gelê vir die daarstel van die Raad van Onderwysministers (ROM), sowel as die Hoofde van Onderwysdepartemente-komitee (HODKOM), as tussenregeringsforums om saam te werk aan die ontwikkeling van 'n nuwe onderwysstelsel. As sodanig maak dit voorsiening vir die formulering van nasionale beleid in algemene en verdere onderwys en opleiding vir, onder andere, kurrikulum, assessering, taalbeleid, sowel as gehaltesekerheid. Die Wet beliggaam die beginsel van samewerkende beheer, waarop daar in Skedule Drie van die Grondwet uitgebrei word.
Die Wet op Verdere Onderwys en Opleiding, 1998 (Wet nr. 98 van 1998)	Om verdere onderwys en opleiding te reguleer; om voorsiening te maak vir die daarstel, beheer en befondsing van openbare verdere onderwys en opleidingsinrigtings; om voorsiening te maak vir die registrasie van private verdere onderwys en opleidingsinrigtings; om voorsiening te maak vir gehaltesekerheid en gehaltebevordering in verdere onderwys en opleiding. Tesame met die Onderwyswitskrif 4 oor Verdere Onderwys en Opleiding (1998), en die Nasionale Strategie vir Verdere Onderwys en Opleiding (1999-2001) verskaf dit die basis vir die ontwikkeling van 'n nasionaal gekoördineerde stelsel vir verdere onderwys en opleiding, wat die senior sekondêre komponent uitmaak van skole en tegniese kolleges. Dit vereis inrigtings vir verdere onderwys en opleiding wat ingevolge die nuwe wetgewing gevestig is, om institusionele planne te ontwikkel, terwyl daar voorsiening gemaak word program-gebaseerde befondsing en 'n nasionale kurrikulum vir leer en onderrig.
Wet op Gehaltesekerheid van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding, 2001 (Wet nr. 58 van 2001)	Om voorsiening te maak vir die daarstel, samestelling, en funksionering van die Raad vir Gehaltesekerheid van Algemene en Verdere Onderwys en Opleiding, ten einde na die beheer oor norms en standaarde van die kurrikulum en assessering om te sien, voorsiening te maak vir die uitreiking van sertifikate by die uitgangpunte, om vir die uitvoer van assessering te sorg, en om die Wet op die Suid-Afrikaanse Sertifiseringsraad, 1986, te herroep.
Die Wet op die Indiensneming van Opvoeders, 1998 (Wet nr. 76 van 1998)	Om voorsiening te maak vir die indiensneming van opvoeders deur die Staat, en vir die regulering van die diensvoorwaardes, dissipline, diensverlating, en ontslag van opvoeders. Dit reguleer die professionele, morele en etiese verantwoordelikhede van opvoeders, sowel as bevoegdheidsvereistes van onderwysers. Een Wet en een beroepsraad, die Suid-Afrikaanse Raad van Opvoeders (SARO) beheer nou die histories verdeelde onderwyserskorps.

Mandate	Bondige beskrywing
Die Wes-Kaapse Provinsiale Skoolonder-wyswet, 1997 (Wet nr. 12 van 1997)	Om voorsiening te maak vir 'n eenvormige onderwysstelsel vir die organiseer, beheer, en befondsing van alle skole, en om in die spesifieke onderwysbehoefes van die provinsie te voorsien.
Die Wet op die Bestuur van Openbare Finansies, 1999 (Wet nr. 1 van 1999) soos gewysig..	Om finansiële bestuur in die nasionale regering en provinsiale regerings te reguleer, om te verseker dat alle inkomste, uitgawes, bates en laste van daardie regerings doeltreffend bestuur word, en om voorsiening te maak vir die verantwoordelikhede van persone aan wie die finansiële bestuur van daardie regerings toevertrou is.
Die Wet op die Jaarlikse Verdeling van Inkomste	Om voorsiening te maak vir die billike verdeling onder die nasionale, provinsiale en plaaslike regeringsvlakke van inkomste wat vir die boekjaar nasionaal gein is; om voorsiening te maak vir verslagdoening oor toewysings wat ingevolge sodanige verdeling geskied het; om voorsiening te maak vir die terughouding of vertraging van uitbetalings; en om voorsiening te maak vir die aanspreeklikheid t.o.v. koste wat aangegaan word in litigasie a.g.v. skending van die beginsels van ko-operatiewe beheer en tussenregeringsverhoudings.
Die Staatsdienswet, 1994 soos gewysig [Proklamasie nr. 103 van 1994].	Om voorsiening te maak vir die organisasie en administrasie van die staatsdiens van die Republiek, sowel as die regulering van die diensvoorwaardes, ampstermyne, dissipline, diensbeëindiging en ontslag van lede van die staatsdiens.
Die Wet op die Suid-Afrikaanse Kwalifikasieowerheid, 1995 (Wet nr. 58 van 1995)	Om voorsiening te maak vir die ontwikkeling en implementering van 'n Nasionale Kwalifikasieraamwerk, en om met hierdie doel die Suid-Afrikaanse Kwalifikasieowerheid daar te stel. Die NKR is sowel die essensiële uitdrukking as die waarborg van 'n nasionale leerstelsel waar onderwys en opleiding van net soveel belang is as om fasette van die mens se vermoëns te komplementeer. Die gesamentlike van stapel stuur van die Mensebronneontwikkelingstrategie deur die Minister van Arbeid en die Minister van Onderwys op 23 April 2001 herbevestig die voorneme om 'n geïntegreerde onderwys, opleiding en ontwikkelingstrategie daar te stel wat die potensiaal van ons jong en volwasse leerders sal benut.
Die Wet op Volwassene Basiese Onderwys en Opleiding, 2000 (Wet nr. 52 van 2000)	Om basiese onderwys en opleiding vir volwassenes te reguleer; om voorsiening te maak vir die daarstel, beheer, en befondsing van openbare leersentrums vir volwassenes; en om voorsiening te maak vir gehaltesekerheid en gehaltebevordering in basiese onderwys en opleiding vir volwassenes.

6.2 Ander mandate

- 6.2.1 Provinsiale iKapa eLiHlumayo -strategie
- 6.2.2 Menslike Hulpbronontwikkelingstrategie
- 6.2.3 Hersiene Nasionale Kurrikulumverklarings
- 6.2.4 Witskrif 5 oor VKO
- 6.2.5 Witskrif 6 oor Inklusiewe Onderwys

7. Breë beleidsrigtings, prioriteite, en strategiese doelwitte

Die strategiese doelwitte van die WKOD is om:

1. 'n Geïntegreerde benadering tot die fisiese, sosiale, en kognitiewe ontwikkeling van alle 0- tot 4-jariges wat in die provinsie woon, te ondersteun.
2. Graad R-onderdig van hoë gehalte aan alle 5-jariges te voorsien, sodat hulle gereed sal wees om op skool te leer.

3. Te verseker dat alle leerders vanaf Graad 1 tot Graad 6 op vlakke wat deur die nasionale kurrikulum bepaal word, kan lees, skryf, en reken.
4. Te verseker dat alle leerders in Grade 7 tot 9 van 'n algemene opvoeding van hoë gehalte voorsien word.
5. Inligting oor vakkeuse en beroepsvoorligting aan alle leerders in Graad 9 te verskaf, sodat hulle toepaslike keuses in die Verdere Onderwys en Opleiding-band sal maak.
6. Die deelname- en suksesverhouding te verhoog van leerders, veral swart leerders, wat in skole sowel as kolleges by die Verdere Onderwys en Opleiding-band betrokke is.
7. Die aantal VOO leerders te verhoog wat kwalifiseer om aan hoër onderwys deel te neem.
8. Toegang tot hoër onderwys in die provinsie te verhoog, veral vir leerders uit arm gesinne.
9. Leerlingskappe, vakleerlingskappe, internskappe, en vaardigheidsprogramme te voorsien wat by werkgeleenthede ingeskakel is.
10. Die aantal volwasse leerders in basiese onderwysprogramme te verhoog deur middel van ekonomiese en sosiale programme soos die Uitgebreide Openbare Werke -program.

In praktiese terme beteken dit dat die WKOD, saam met sy maatskaplike vennote, 'n dramatiese toename behoort te verseker in die aantal jongmense wat aan VOO- en Hoër-onderwysprogramme deelneem en daarin slaag – programme wat tot groei en ontwikkeling binne die provinsie bydra. Op hierdie manier sal die WKOD die huidige uitsaksyfer in die skolestelsel aanpak, en veel hoër byhousyfers in verdere en hoër onderwys verseker. Maar welslae in verdere en hoër onderwys hang daarvan af dat jong kinders aan 'n gesonde, aktiewe, en stimulerende omgewing en 'n goeie algemene opvoeding blootgestel word. Ten einde te verseker dat hierdie doelwitte bereik word, sal die WKOD poog om:

- te verseker dat elke kind in 'n veilige, behoorlik verligte, geventileerde, en gerieflike klaskamer geakkommodeer word;
- opvoeders toerus en ondersteun in hul pogings om doeltreffende onderrig te voorsien;
- doeltreffende bestuur en beheer in alle leerstandplase en ondersteuningstrukture te verseker;
- 'n Primêre Skool Voedingsprogram (PSVP) te lewer; en
- skaars hulpmiddele so doeltreffend en so billik as moontlik aan te wend.

Daar is vyf sleutelbeleidsbepalings wat oor die bogenoemde tien prioriteite heen sny:

1. Relevante kennis, vaardighede en waardes

Alle onderwys- en opleidingsprogramme en -kursusse sal kennis, vaardighede en waardes op 'n hoë vlak bevorder. Die Nasionale Kurrikulumverklaring (NKV) vir sowel die AOO- as die VOO-kurrikulum (Algemeen) vir skole is uitdruklike waardegebaseerde kurrikulums. Hierdie benadering sal in alle onderwys- en opleidingsprogramme bevorder word.

Terselfdertyd moet onderwys- en opleidingsprogramme vir die leerders relevante wees. Dit beteken dat rekening gehou moet word met die konteks en omgewing waarin onderrig en leer plaasvind, en dat die mees toepaslike metodes gekies word om die kurrikulums te lewer. Algemene onderwys vir kinders wat die skoolpligtige ouderdom bereik, behoort taal, veiligheid, stedelike en landelike lewensomstandighede, en die sosio-ekonomiese omgewing in ag te neem. Verdere en hoër onderwys en opleiding, en basiese onderwys vir volwassenes moet rekening hou met die leerders se aanleg en belangstellings. In hierdie sektore is

werkervaring dikwels die sleutel tot die leerervaring. Hier speel leerlingskappe, vakleerlingskappe, en die ontwikkeling van werkplekvaardighede 'n belangrike rol in Menslike Hulpbronontwikkeling.

2. Geletterdheid en syfergeletterdheid

Die ontwikkeling van hoë vlakke van taalgebruik en syfergeletterdheid is die sleutel tot alle leer. Daarom is taal en syfergeletterdheid/wiskunde deel van al die formele leerprogramme in die Wes-Kaap.

- Grade R tot 3: drie leerprogramme word aangebied. Geletterdheid en syfergeletterdheid beslaan meer as 75% van die tyd wat by die skool deurgebring word.
- Grade 4 tot 9: agt leerprogramme word aangebied. Aan tale en wiskunde word weereens die meeste tyd op die skoolrooster toegewys.
- Grade 10 tot 12: Twee tale en wiskunde of wiskundige geletterdheid is verpligtend vir alle leerders wat 'n Verdere Onderwys en Opleidingsertifikaat wil verwerf.
- Formele kursusse by VOO-kolleges, en kursusse in basiese onderwys vir volwassenes: almal het tale en wiskunde as fundamentele programme.

3. Toegang tot inligting

Die WKOD beplan vir:

- Die invoer van Inligtings- en Kommunikasietegnologie (IKT) in alle skole en ander leerstandplase in die strategiese tydperk 2005 tot 2010. Dit beteken dat elke opvoeder en leerder in die Wes-Kaap toegang tot IKT-infrastruktuur sal hê, en ondersteuning in die onderrig- en leerproses sal ontvang.
- Hulpbronsentrums en biblioteke sal by elke skool ontwikkel word ten einde 'n wye reeks ondersteuningsmateriaal vir leerders en onderwysers beskikbaar te maak, sowel as die bestuur daarvan.
- Toegang tot inligting oor, en onderrig in MIV/VIGS-lewensvaardighede.

4. Vak- en loopbaanvoorigting

Vak- en loopbaanvoorigting sal aan alle Graad 8-leerders in die skolestelsel voorsien word sodat hulle ondersteun word by die keuse van toepaslike VOO-kursusse. Loopbaanvoorigting sal voortgesit word, en sal in alle hoërskole, VOO-kolleges, en Gemeenskapsleersentrums (GLS'e) in die provinsie geïnstusionaliseer word.

5. Gehaltesekerheid en Toerekenbaarheid

Die aanvraag na groter doeltreffendheid in die onderwysstelsel vereis dat 'n kragtige toerekenbaarheidstelsel en -proses in die WKOD ingevoer word. Sistemiese Evaluering, Skoolselfevaluering (SSE) en Heelskoolevaluering (HSE), sowel as Opspoor-, Rapporteer- en Toerekenbaarheidsmaatreëls is almal instrumente wat gebruik moet word om die doelstelling van verhoogde toerekenbaarheid reg deur die stelsel te verwesenlik.

8. Inligtingstelsels om vordering te monitor

Die WKOD benut die Onderwysbestuurs-en-inligtingstelsel (OBIS) om bestuur in te lig en te lei m.b.t. strategiese beplanning, besluitneming en beleidsontwikkeling. Die meeste van die leerder- en institusionele inligting word d.m.v. gestruktureerde peilingsvorme ingesamel. Verskeie verifiërings- en valideringsprosesse verseker betroubare data van gehalte. Die databasisse is ook op 'n hoogs uniforme wyse gestruktureer,

sodat die verskillende sektore binne die WKOD (bv. Openbare Gewone Onderwys, BOOV, LSO, VKO) almal data het wat konsekwent gestruktureer is. Die inligting is ook deurslaggewend vir die toewysing van hulpbronne binne die WKOD, bv. Norms en Standaarde, en Posvoorsiening. Die data wat deur die WKOD ingesamel word, is ook vrylik aan al die bestuurders binne die stelsel beskikbaar, en maklik bekombaar weens die verspreiding daarvan via die intranet.

Die WKOD is besig met die proses om die implementering van 'n stelsel te konseptualiseer waardeur daar met leerders tred gehou kan word. Deur hierdie stelsel sal dit moontlik wees om alle leerders in openbare gewone skole in die skolestelsel te monitor en op te spoor. Voordele hiervan vir die WKOD is dat akkurate inligting oor leerdergetalle beskikbaar sal wees, en dat akkurate toewysings van hulpbronne aan inrigtings dus gemaak kan word. 'n Verdere voordeel is dat die WKOD in staat sal wees om kritieke navorsingsprojekte te inisieer ten einde 'n beter begrip te verkry van die faktore, op leerdervlak, wat 'n uitwerking het op kwessies soos leerderprestasie, uitsakkery, leerders wat te oud is, ens.

Die WKOD het 'n bygewerkte Stelselsmeesterplan (SMP) waar al die vereistes van die IT-stelsels geïdentifiseer en vir opgradering, verbetering en verdere ontwikkeling geprioritiseer word. Dit word dan by die beskikbare hulpbronne binne die jaarlikse begrotingsraamwerk vir IT-kapasiteit en MUTR ingepas.

Die WKOD verbeter deurlopend sy IT-stelsels vir optimale gebruik. Dit word verder aangehelp deur die deurlopende opleiding van gebruikers. Stelselsbeheer word ook toegepas waardeur elke stelsel 'n stelseleienaar en -administrateur vir die doeltreffende bestuur van elke stelsel het, ten einde te verseker dat dit aan besigheidsvereistes gelykstaan en waarde daaraan toevoeg.

9. Beskrywing van strategiese beplanningsproses

Die departementele beplanningsproses wat tot die formulering van die nuwe bestedingsvoorstelle vir die 2005-MTUR gelei het, het rekening gehou met die beleidsprioriteite van die Uitvoerende Gesag, die *iKapa eliHlumayo*-doelwitte en doelstellings, sowel as die Konsep Menslike Hulpbronontwikkelingstrategie (MHOS) van die Wes-Kaap.

Vir die 2005/06-boekjaar is die strategiese beplanningsproses daarop gemik om die bestaande strategiese plan te verfyn in lyn met die konsepweergawe van die MHOS vir die Wes-Kaap, die hulpbronbasis, en nuwe inligting oor die behoeftes van die provinsie. Die formaat wat gebruik was, is die generiese formaat wat deur die Nasionale Tesourie en die Nasionale Departement van Onderwys vir alle provinsiale onderwysdepartemente voorgeskryf is.